

Asia: VN/20468/2024

Yksityisen kopioinnin hyvityksen uudistaminen - Selvityshenkilön kysely

Hyvitysvollisuuden piiriin kuuluvat teokset ja muut suojan kohteet

Kysymys 1: Mitä teoksia ja muita suojan kohteita hyvitysvollisuuden tulisi koskea, kun otetaan huomioon tietoyhteiskuntadirektiivin 2 artiklan ja 5 artiklan 2 kohdan b alakohdan säännökset?

Linkki direktiiviin: [Direktiivi - 2001/29 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

-

Hyvitysvollisuuden piiriin kuuluva kopiointi

Kysymys 2: Minkälainen kopiointi yksityiseen käyttöön kuuluu mielestänne hyvitysvollisuuden piiriin ts. minkäläisten aineistojen kopiointi ja minkäläistä tekniikkaa käyttäen?

- analoginen – analoginen, esim. painetun aineiston valokopiointi
- analoginen – digitaalinen, esim. painetun aineiston skannaus
- digitaalinen-analoginen, esim. sähköisesti tallennetun aineiston tulostaminen paperille
- digitaalinen – digitaalinen, esim. tietoverkossa olevan aineiston tallentaminen puhelimen muistikortille tai pilvipalveluun

-

Hyvityksen toteuttamistapa

Kysymys 3: Jos hyvitys toteutetaan tallennusalustamalla, niin mitkä laitteet, tallennusalustat ja palvelut tulisi sisällyttää hyvitysmaksun piiriin (esim. älypuhelin, tietokone, monitoimilaite, tallentava digisovitin, ulkoinen kiintolevy, muistitikku, ulkoinen tallennuspalvelu, tallennettava CD tai DVD, MP3-soitin)?

Tulisiko maksun koskea kaikkia laitteita, tallennuspalveluita tai palveluita vai voitaisiinko jotain niistä sulkea maksun ulkopuolelle yleisesti tai joissain tapauksissa? Millä perusteella (ks. jäljempänä maksun suuruuteen vaikuttavista tekijöistä)?

Hyvitys tulisi toteuttaa nykyisellä budjettirahoitteisella mallilla.

Kysymys 4: Olisiko tallennusalustamallin sijasta tai ohessa mahdollista periä hyvitysmaksua niiltä yksityishenkilöiltä, joilla on Suomessa laajakaista tai mobiililaajakaista (jäljempänä nettiliittymämalli), koska internetin kautta puhelimeen, tabletille, tietokoneeseen ja pilvipalveluun tehtävä kopiointi edellyttää jonkinlaista liittymää?

Onko nettiliittymämallilla mahdollista kerätä hyvitysmaksua kattavasti niiltä yksityishenkilöiltä, jotka voivat valmistaa kopioita yksityiseen käyttöön? Jos ei, mainitse esimerkkejä pois jäävistä tilanteista.

-

Kysymys 5: Miten varojen kerääminen tulisi järjestää muissa kuin tallennusalustamallissa tai nettiliittymämallissa niin, että varat voitaisiin viime kädessä kerätä vain niiltä yksityishenkilöiltä, jotka voivat valmistaa kopioita yksityiseen käyttöönsä?

Nykyinen budjettirahoitteinen malli on toimiva.

Maksun kerääminen ja maksun kohdentuminen

Kysymys 6: Tulisiko maksuvelvollisuus tallennusalustamallissa kohdentaa kaikkiin laitteiden ja tallennusalustojen valmistajiin, maahantuojiin sekä toissijaisesti jälleenmyyjiin sekä palveluiden tarjoajiin, jotka myyvät tuotteita tai palveluita, joiden loppukäyttäjä voi olla yksityishenkilö?

Budjettirahoitteinen malli on hallinnollisesti kevyt ja se takaa ennustettavan ja vakaan tuoton vuosittain.

Budjettirahoitteisessa mallissa ei ole väärinkäytön riskiä.

Kysymys 7: Kenen tulisi nettiliittymämallissa olla ensisijaisesti maksuvelvollinen ja periä maksua liittymien haltijoilta? Tulisiko maksua periä kaikista yksityishenkilöiden nettiliittymistä vai tulisiko maksun perimiseen tehdä rajauksia nettiliittymän nopeuden tai liittymän haltijan iän perusteella?

Jos tällaista maksua perittäisiin, tulisiko sitä periä vuosittain vai jollakin muulla aikavälillä?

-

Kysymys 8: Jos hyvitys maksettaisiin budjettivaroista tai erillisestä rahastosta, minkä tahon tulisi huolehtia maksun keräämisestä?

Budjettivaroista suoritettava maksu ei vaadi erillistä keräämistä. Mikä tahansa muu malli on hallinnollisesti raskas.

Maksun määräytyminen ja maksun suuruuteen vaikuttavat tekijät

Kysymys 9: Tulisiko maksun tason lähtökohtaisesti määräytyä tallennuskapasiteetin perusteella vai jollain muulla perusteella vai näiden yhdistelmänä?

Jos katsotte, että tallennuskapasiteetin sijasta tai ohessa olisi sovellettava muita määräytymisperusteita, niin mitä nämä perusteet olisivat ja millä perusteella niitä tulisi soveltaa?

-

Kysymys 10: Millä tavalla laitteiden monikäyttöisyyden ja tallennuslaitteiden ja tallentamiseen käytettävien välineiden rajan hämärtyminen tulisi ottaa huomioon hyvitysmaksullisia laitteita ja alustoja sekä palveluita määriteltäessä ja / tai maksun suuruutta määrättäessä?

-

Kysymys 11: Millä tavalla teknisten toimenpiteiden käyttäminen tulisi ottaa huomioon?

-

Kysymys 12: Millä tavalla maksun suuruuden tulisi määräytyä nettiliittymämallissa?

-

Kysymys 13: Missä tilanteissa haitan voitaisiin katsoa vahingon olevan vähäinen ja millä perusteella? Olisiko määriteltävä tällaisen vahingon kynnsarvo, ja jos olisi, niin mikä se voisi olla?

Maksun suuruus ja päätös maksun suuruudesta

Kysymys 14: Millä tavalla päätöksenteko hyvitysmaksun piiriin kuuluvista laitteista, tallennusvälineistä ja palveluista tulisi järjestää? Millä tavalla hyvitysmaksun suuruudesta tulisi päättää? Tulisiko yksityisen kopioinnin kokonaismäärää tarkastella nykyisenkaltaisilla yksityistä kopiointia koskevilla tutkimuksilla?

Nykyinen budjettirahoitteinen järjestelmä on toimiva tapa. Yksityisen kopioinnin määrää koskevilla tutkimuksilla pitäisi kuitenkin olla vaikutusta hyvityksen suuruuteen.

Kysymys 15: Mikäli hyvitysmaksu tulisi mielestänne toteuttaa esimerkiksi erillisellä rahastomallilla tai nettiliittymämallilla, niin millä perusteella ja minkälaisella päätöksentekomekanismilla hyvitysmaksun määrästä tulisi päättää?

-

Kysymys 16: Onko Suomen hyvitysmaksutaso kokonaisuutena (vuonna 2024: 11 miljoonaa euroa, vuonna 2025: 5,5 miljoonaa euroa) oikea suhteessa oikeudenhaltijoille aiheutuvaan vahinkoon?

Taloustutkimuksen tekemän yksityisen kopioinnin määrää Suomessa selvittävän tutkimuksen mukaan yksityinen kopiointi on vähentynyt vuosina 2015-2024 alle puoleen. Vuodeksi 2025 ehdotettua 5,5 miljoonan euron määrärahaa voi tutkimusten tulosten perusteella pitää tasoltaan oikeanlaisena.

Cisacin tekemän Private copying global study 2020:n mukaan Suomi on ollut avokätinen hyvityksen maksaja muihin Pohjoismaihin verrattuna. Tutkimuksessa mukana olevina vuosina 2015-2018 Tanskassa hyvitysmaksu laski noin 3,8 miljoonasta eurosta noin 3,5 miljoonaan euroon, Norjassa taso oli noin 5 miljoonaa euroa kaikkina vuosina ja Ruotsissa hyvitysmaksu laski noin 10 miljoonasta eurosta noin 5,5 miljoonaan euroon. Suomessa hyvitysmaksu on ollut Cisacin tutkimusaikana ja vielä vuoteen 2024 asti 11 miljoonaa euroa, eikä sitä ole edes Taloustutkimuksen tutkimustulosten perusteella vähennetty.

Hyvitysmaksukustannuksen henkilöllinen kohdentuminen

Kysymys 17: Miten mahdollinen vapautus hyvitysmaksusta tai maksetun hyvitysmaksun palautus olisi järjestettävä, jotta vapautuksen tai palautuksen saaminen olisi tosiasiallisesti mahdollista, eikä kohtuuttoman vaikeaa?

-

Kysymys 18: Tulisiko työnantajan työntekijän käyttöön hankkimien / vuokraamien älypuhelimien, joiden haltijana on luonnollinen henkilö, kuulua hyvitysmaksun piiriin, ja millä tavalla maksun keräämisen tällaisten puhelimien osalta tulisi tapahtua? Miten työntekijöiden käytössä oleviin kannettaviin tietokoneisiin tulisi suhtautua?

-

Hyvitysmaksun alueellinen kohdentuminen

Kysymys 19: Onko hyvitysmaksun kerääminen mahdollista, jos yksityishenkilö ostaa tallennuslaitteen tai -alustan ulkomaisesta verkkokaupasta? Entä silloin, jos yksityishenkilö hankkii tallennuspalvelun (pilvipalvelu) ulkomailta?

Miten tällaista toimintaa voidaan valvoa? Mikäli tätä ei voida valvoa, olisiko tarkoituksenmukaisempaa kerätä hyvitysmaksua tallennuslaitteiden sijasta tai ohessa sellaisilta luonnollisilta henkilöiltä, joilla on laajakaistaliittymä Suomessa?

-

Maksuvelvollisen tilitysvelvollisuus

Kysymys 20: Jos hyvitysmaksuvelvollisuus koskisi tallennuslaitteiden ja -alustojen valmistajia, maahantuojia, myyjiä ja tallennuspalveluiden tarjoajia, niin miten maksu- ja tilitysvelvollisuus oikeudenhaltijoille olisi järjestettävissä niin, että sen aiheuttama kustannusrasitus ja hallinnollinen taakka olisi mahdollisimman pieni?

Jos katsotte, että maksu olisi kerättävissä keskitetyimmällä tavalla, niin miltä taholta ja miten maksun kerääminen ja tilitysvelvollisuus hoidettaisiin?

-

Kysymys 21: Onko maksu- ja tilitysvelvollisuuden kannalta merkitystä, tapahtuuko tilitys yhdelle vai useammalle oikeudenhaltijoita edustavalle taholle?

-

Maksun keräävä taho ja maksuvarojen tilitys oikeudenhaltijoille

Kysymys 22: Onko näkemyksenne mukaan tältä osin tarvetta tehdä muutoksia tekijänoikeuslakiin?

Olisiko riittävää, jos laissa olisi säännökset yleisistä varojen tilitystä ja käyttöä koskevista perusteista, joita

noudattaen hyvitysmaksuvarat keräävä ja/tai tilittävä taho (tai tahot) voisi päättää jakosuhteesta yksilöllisten tilitysten ja tekijöiden yhteisiin tarkoituksiin käytettävien varojen välillä sekä tilityisperusteista ja varojen jakamisesta?

Millä tavalla maksuvarojen tilitys oikeudenhaltijoille tulisi järjestää niin, että siitä aiheutuu mahdollisimman vähän hallinnollista taakkaa ja kuluja?

Yksityisen kopioinnin hyvitysmaksun tulisi olla aito korvaus tekijälle aiheutuvasta vahingosta.

Välilliset korvaukset pitäisi budjetissa käsitellä omana erillisenä kohtanaan.

Kysymys 23: Millä tavalla tulisi määritellä varojen jakautuminen eri aloja edustaville oikeudenhaltijaryhmille?

-

Järjestön valvonta

Kysymys 24: Onko näkemyksenne mukaan järjestön valvonnan osalta tarvetta tehdä muutoksia tekijänoikeuslakiin? Jos on, niin mitä muutoksia ja millä perusteella?

-

Yhteenveto

Kysymys 25: Minkä järjestelmän tai järjestelmien yhdistelmän pohjalta (mahdollisine muokkauksineen) hyvitys tulisi ensisijaisesti järjestää tarvittavine muutoksineen:

nykyisin voimassaolevan budjettimallin pohjalta,

Kysymys 26: Onko olemassa jotain olennaisia näkökohtia, joita ei ole kysytty, mutta jotka katsotte tarpeelliseksi tuoda esiin?

Yksityisen kopioinnin hyvitys siirrettiin budjettirahoitteiseksi vuonna 2015, jolloin laiteperusteisista maksuista luovuttiin. Hallituksen esityksessä vuonna 2014 ratkaisua perusteltiin muun muassa seuraavasti:

Budjettirahoitus

-takaa vakaan järjestelmän

-alentaa laitteiden kuluttajahintoja

-keventää huomattavasti laitevalmistajille, maahantuojille ja jälleenmyyjille aiheutuvia hallintokuluja, joiden arvioitiin vuonna 2011 olleen noin 1 miljoonaa euroa vuodessa, ja mikäli lisää laitekategorioita ja uusia maksuvelvollisia olisi otettu maksun piiriin, se olisi aiheuttanut jopa 3-5 miljoonan euron kertakustannukset

-keventää hyvitysmaksua hallinnoivan järjestön osalta perintä- ja hallintokuluja, jotka ovat olleet noin 500 000 – 700 000 euroa vuodessa

-keventää muuta hallinnointia ja parantaa järjestelmän kustannustehokkuutta merkittävästi, kun esimerkiksi OKM:n koordinoimia vuosittaisia neuvotteluja tallennusalojen valmistajia ja

maahantuojia sekä tekijöitä edustavien järjestöjen ja kuluttajaviranomaisten kanssa ei enää tarvittaisi, kuten ei myöskään lausuntokierrosta, jossa LVM ja TEM antavat hyvitysmaksun suuruudesta ja maksun piiriin kuuluvista laitteista lausuntonsa ennen VN:n päätöstä.

Budjettirahoitteiseen malliin siirtymisen perustelut ovat edelleen relevantteja, tosin hallinnointikustannukset olisivat nykyään varmasti huomattavasti suuremmat kuin hallituksen esityksessä vuonna 2014.

Laitteiden pelkkä kappaleenvalmistamiskapasiteetti riittää oikeuttamaan yksityistä kopiointia koskevan maksun perimisen. Siitä huolimatta tuntuu arveluttavalta, että maksu kerättäisiin myös esimerkiksi ikäihmisiltä, joille matkapuhelin tai tietokone ovat ensisijaisesti vain ja ainoastaan yhteydenpitovälineitä tai digitalisaation yhä edetessä välttämättömiä välineitä asioiden hoitamiseksi.

Monen tekijän yhteisvaikutus on heikentänyt suomalaisten kuluttajien ostovoimaa merkittävästi viime vuosina, viimeisimpänä arvonlisäveronkorotus 1,5 prosenttiyksiköllä. Kaikkia toimia, jotka edelleen heikentäisivät kuluttajien ostovoimaa, pitää välttää.

Yrityksille on jo annettu merkittävä määrä velvoittavaa lainsäädäntöä EU-tasolla ja on tärkeää, että yrityksille ei sälytetä ylimääräistä hallinnollista taakkaa ja kustannuksia, jotka voivat haitata yritysten kilpailukykyä.

Luukkainen Taina
Elektroniikka- ja kodinkonekaupan yhdistys ETKO ry